Список використаних джерел

1. Заграй Т. С. Проблеми використання даних днк-аналізу при розслідуванні злочинів / Т. С. Заграй // Голос України. 2015.
2. Лук'янчиков Є.Д. Використання ДНК-аналізу у кримінальному провадженні: матеріали кругл. столу [«Сучасні криміналістичні експертизи в розслідуванні злочинів»], (Київ, 25 лют. 2015 р.) / Є.Д. Лук'янчиков. К.: НАВС, 2015. С. 38–42.
3. Старченко А.В. Современные возможности использования метода генотипоскопии в биологической экспертизе при расследовании преступлений / А.В. Старченко. – Известия Тульского государственного университета. 2015. № 2–2. С. 93–97

Котенко Світлана Олександрівна,
старший судовий експерт товарознавчих
та гемологічних досліджень Харківського
НДЕКЦ МВС України;
Талипова Лариса Анатоліївна,
судовий експерт відділу товарознавчих
та гемологічних досліджень Харківського
НДЕКЦ МВС України

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ, ЩО СПРИЧИНЯЮТЬ ЗБІЛЬШЕННЯ КІЛЬКОСТІ КЛОПОТАНЬ І ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО НЕМОЖЛИВІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Ефективність розкриття і розслідування злочинів в даний час багато в чому обумовлюється використанням спеціальних знань, що значно розширює пізнавальні можливості слідчого, оскільки кримінальне судочинство не може ефективно функціонувати. Чітке розуміння сутності спеціальних знань у кримінальному судочинстві вкрай важливе для їх ефективного використання у процесуальній діяльності: воно сприятиме правильному визначенню галузі знань, які можуть бути використані; залученню до участі у слідчій дії відповідного фахівця; визначенню підстав і призначення експертного дослідження, його предмета, а також вирішенню інших питань.

Відповідно до пп. 2, 3 ст. 69 КПК України експерт має право заявляти клопотання про надання додаткових матеріалів і зразків та вчинення інших дій, пов'язаних із проведенням експертизи. В діяльності експерта товарознавця часто виникає необхідність реалізації цього права [1, ст. 69].

Згідно з Інструкцією з організації проведення та оформлення експертних проваджень у підрозділах Експертної служби МВС: затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ 17.07.2017 № 591, у разі незадоволення порушених експертом клопотань упродовж сорока п'яти календарних днів з дня його направлення, експерт не вирішує окреме питання, з приводу якого було направлено

клопотання, або складає повідомлення про неможливість проведення експертизи. Проведення призначеної судової товарознавчої експертизи до виконання заявленого клопотання призупиняється.

Досить часто на практиці слідчі назначають велику кількість експертиз за шаблоном, використовуючи одні і ті ж самі запитання, не задумуючись що у експерта при отриманні до виконання матеріалів експертизи виникає питань ще більше. На дослідження надходить велика кількість різноманітних об'єктів і для того щоб відповісти на запитання експерту товарознавцю дуже важливо мати достатню кількість вихідних даних не лише для початкової ідентифікації об'єкта дослідження, а й подальшої його оцінки.

З метою наочності розглянемо декілька прикладів. Так, якщо об'єктом дослідження є наприклад мобільний телефон чи інша дрібна побутова техніка. Для вирішення поставленого запитання експерту товарознавцю необхідна інформація про дату покупки та дату введення вищевказаних об'єктів дослідження в експлуатацію, їх повне та точне найменування, а іноді й основні технічні характеристики (такі як об'єм оперативної та вбудованої пам'яті), по можливості комплектацію на момент скоєння злочину для мобільних телефонів та планшетів – наявність гарнітури та зарядного пристрою, для телевізорів, цифрових ефірних приймачів – наявність кабелів живлення, пульту дистанційного управління тощо.

Відповідно до Інформаційного листа щодо особливостей визначення вартості ювелірних виробів з дорогоцінних металів, для того щоб визначити вартість ювелірного виробу, нам необхідна достатня інформація щодо об'єкта дослідження, а саме: маса виробу; проба або відсотковий склад дорогоцінних металів та інших домішок у виробі; інформація про вставки (найменування, маса, колір, чистота, огранка, вартість) із дорогоцінного каміння органогенного утворення, напівдорогоцінного каміння та їх імітацій; інформація про дату виготовлення виробу та/або термін користування виробом; інформація про пошкодження виробу та/або ознаки користування ним; інформація про специфічні (художні) характеристики виробу) [2, ст. 3].

При надходженні об'єктів дослідження з пошкодженням або в непридатному для подальшого використанні стані важливо щоб в постанові про призначення судової товарознавчої експертизи містилася інформації про стан об'єкту дослідження на момент скоєння кримінального правопорушення.

На розгляд експертам товарознавцям назначаються експертизи щодо визначення ринкової вартості велосипедів, при чому при призначенні даної експертизи зазвичай орган досудового розслідування не вказує точного та повного найменування об'єкта дослідження,та досить часто прописують характеристики моделі, що не співпадають з характеристиками самого об'єкта дослідження, що призводить до виникнення сумнівів у експерта та потреби в написанні клопотання.

Якщо об'єктом дослідження є кабелі електрозв'язку, то для того щоб визначити ринкову вартість необхідно мати достатню кількість вихідних даних, а саме повне та точне найменування, їх розмірні характеристики та дату введення в експлуатацію (для визначення дійсного коефіцієнту зносу). Якщо ж різні металеві вироби, якщо наприклад орган досудового розслідування не володіє інформацією щодо точних розмірних характеристик, то експерту товарознавцю необхідно зазначити інформацію щодо виду металу (чорний чи кольоровий) та обов'язково точної маси, щоб у експерта була можливість в даному випадку оцінити вказані металеві предмети якщо не в якості виробу, то хоча б в якості брухту металу.

Досить часто виникає необхідність в написанні клопотання при надходженні експертиз щодо визначення ринкової вартості продуктів харчування чи спиртних напоїв. Так, для таких споживчих товарів як, м'ясні, хлібобулочні та кондитерські вироби, обов'язково вказати не лише торгову марку, повне та точне найменування, з вказівкою штрихкоду, а за можливості виробника, сорт, тип фасування, точну масу. Для алкогольних та інших напоїв, окрім найменування, бажано вказати об'єм, вид тари (пляшка, ПЕТ, банка), та тип алкогольний, неалкогольний, слабоалкогольний, безалкогольний та тип газованості (негазований, слабо газований, сильно газований). А також необхідно для вказаної групи об'єктів дослідження органу досудового розслідування необхідно вказати чи на момент скоєння правопорушення, об'єкти дослідження перебували в новому та запакованому стані (експлуатації не піддавалися), а також чи відповідають вищевказані об'єкти дослідження умовам зберігання, термінам придатності, транспортування, відповідності упаковки безпеки і стандартам, а також наявності відповідних сертифікатів, прийнятих для товарів даної категорії на ринку України.

Якщо об'єктом судової товарознавчої експертизи є косметична продукція,чи то при призначенні експертиз з даними об'єктами дослідження необхідно вказати повне та точне найменування, з вказівкою штрихкоду, тип та об'єм, за можливості прописати чи є дані товари оригіналом фірми виробника (оскільки це впливає на ціну товару), наприклад для парфумів, туалетних чи парфумованих вод, а також інформації чи знаходились дані товари у користуванні, тобто піддавалися експлуатації.

Враховуючи рекомендації з боку судово експертних установ, стосовно обсягу та повноти наданої інформації, своєчасності призначення експертиз розглянуті вище все це сприятиме зменшенню кількості направлених клопотань та винесенню повідомлень про неможливість проведення судової товарознавчої експертизи, і як наслідок повноті та всебічності висновку експерта.

Список використаних джерел

1. Кримінально-процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-17. База даних «Законодавство України». URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text.

2. Інформаційний лист щодо особливостей визначення вартості ювелірних виробів з дорогоцінних металів / [Чечіль Ю.О., Горішній Є.І., Кулік А.В., Суліменко Ю.Д.]. К. : ДНДЕКЦ МВС України, 2018. 19 с.

Котяш Іванна Леонтіївна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: ***Антощук А. О.,*** доцент кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ДОПИТ НЕПОВНОЛІТНІХ ПОТЕРПІЛИХ ВІД КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ

В Україні нерідко вчиняються кримінальні правопорушення, пов'язані зі статевою свободою малолітньої та неповнолітньої особи. Кількість потерпілих неповнолітніх станом на 2019 рік лише від зґвалтувань сягнула 148 осіб, що більш ніж вдвічі у порівнянні з 2018 роком. Цього року зареєстровано вже 24 злочини сексуального характеру. Саме врахування вікових особливостей під час допиту неповнолітніх потерпілих у кримінальних провадженнях даної категорії, має низку особливостей, на які доцільно звернути особливу увагу.

Особлива увага полягає у тому, що під час допиту неповнолітніх необхідно враховувати не лише специфіку їх психіки, а й дотримуватися процесуального порядку їх допиту з метою забезпечення гарантій об'єктивності та участю законного представника, психолога або педагога, а за необхідності – лікаря. Як відзначає Т. П. Матюшкова, допит підлітка потребує глибокого знання особливостей його психіки, виняткового вміння проводити цю слідчу дію, тактовності і стриманості культури спілкування [1, с. 15]. Необхідно відмітити, що допит являє собою регламентований кримінально-процесуальними нормами інформаційно-психологічний процес спілкування між особами, що беруть участь у ньому, спрямований на одержання інформації про відомі допитуваному факти, які мають значення для встановлення істини у справі [2, с. 135].

Однією з основних особливостей при підготовці й проведенні допиту малолітньої або неповнолітньої потерпілої є отримання слідчим у порядку ст. 227 КПК України, консультативної допомоги фахівців, насамперед психолога. Обізнаність слідчого з умовами